

Geef jeugd de ruimte!

in

Oost

Gemeente Utrecht, juni 2013

INHOUDSOPGAVE

TEN GELEIDE

- Waarom dit wijkspeelruimte kader?
- rol en reikwijdte
- informele en formele speelruimte
- Jantje Betonnorm
- Utrechtse norm
- inbreng bewoners en bewonertjes

DE WIJK OOST; STAND VAN ZAKEN

- typologie van de wijk
- demografie van de wijk
- stand van zaken m.b.t. spelen in Oost
- beheerde speeltuinen
- welzijnswerk in de openbare ruimte: begeleid spelen
- groenplansituatie
- schoolpleinen
- sportvoorzieningen

AMBITIES DEEL EEN: SPEELVOORZIENINGEN

- Buiten Wittevrouwen en Oudwijk
- Abstede en Watervogelbuurt
- Wilhelminapark en Rijnsweerd

AMBITIES DEEL TWEE: JONGERENVOORZIENINGEN

- visie
- aantallen jongeren
- informeel: sport en ontmoeting
- formeel: sportplekken in Utrecht-Oost

TOT SLOT

- algemeen
- Utrecht-Oost

BIJLAGE

- kaart streefbeeld

TEN GELEIDE

Waarom dit wijkspeelruimte kader?

In mei 2009 heeft de gemeenteraad de nota Speelruimte met de titel 'Geef jeugd de ruimte!' vastgesteld. Die nota draagt het college op om maatwerk te leveren en voor alle wijken van Utrecht actuele wijkspeelruimte kaders op te stellen. Vanuit de invalshoek 'spelen' moeten deze een raamwerk leveren voor ruimtelijke en andere ontwikkelingen in de wijk. Wat u hier aantreft is het wijkspeelruimteplan voor de wijk Oost. In 2010 en 2011 verschenen de plannen voor de wijken Noordwest, Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn, in 2012 gevolgd door Overvecht, Zuidwest, Zuid. In 2013 zijn de laatste wijkspeelruimte kaders voor West, Noordoost, Oost en Binnenstad opgesteld.

Voor het wijkspeelruimte kader Oost is - net als in de andere genoemde eerdere wijken - door OBB ingenieursbureau een quickscan op buurtniveau uitgevoerd, nadien aangevuld met een analyse per speelplek. De analyse van OBB is separaat uitgebracht en als werkdocument beschikbaar voor alle betrokken ambtelijke geledingen. Daarnaast kan dat materiaal kan gebruikt worden om wijken Utrecht-breed te vergelijken.

In het wijkspeelruimte kader 'Geef Jeugd de Ruimte in Oost!' worden na een aantal meer algemene noties over de wijk, de hoofdpunten uit het advies van OBB verwoord in de vorm van *ambities*. Daarmee wordt aangegeven dat realisering (nog) niet vaststaat, maar dat zodra de mogelijkheden daartoe zich aandienen wordt gekeken hoe de beschreven maatregelen kunnen worden gerealiseerd. Wel is ten opzichte van eerdere plannen, de opzet licht gewijzigd. Het externe deskundigenadvies is niet 1:1 onderdeel van het wijkspeelplan, maar op afroep los opvraagbaar. Het gemeentelijke document bevat een compilatie en een samenvatting van het uitgebrachte advies.

Rol en reikwijdte

Dit wijkspeelruimte kader (WSK) is een kadernotitie. Het schetst een perspectief van wat wenselijk is op de middellange termijn (5-10 jaar). De belangrijkste rol is, dat spelen de aandacht krijgt en wordt meegenomen bij beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen (wijkuitleg, bouwprojecten, uitwerking van bestemmingsplannen etc.). Ook projectontwikkelaars worden zo aangemoedigd om spelen als integraal onderdeel in hun planontwikkelingen mee te nemen (en aan de kosten bij te dragen). In lijn daarmee zijn met dit wijkspeelkader geen specifieke middelen verbonden. De kosten van (meer) speelvoorzieningen vormen een integraal onderdeel van een gebiedsontwikkeling. Daarnaast is het is gangbare praktijk dat het leefbaarheidsbudget van de wijk wordt aangesproken voor speelvoorzieningen wanneer bewoners de wens daartoe kenbaar maken.

Spelen kan een hoofdfunctie hebben ('formele speelplekken') of een nevenfunctie ('informeel spelen'). Voor de nevenfunctie informeel spelen zal altijd een belangenafweging plaats moeten vinden met bijvoorbeeld natuur, verkeersafwikkeling of veiligheid.

De rol van deze kadernotitie is driedelig:

- in de eerste plaats kunnen het wijk- en gebiedsmanagement die dingen uit het plan oppakken die passen in lopende projecten, dan wel inbrengen in stedenbouwkundige plannen, groen-, weg- en waterplannen
- in de tweede plaats biedt het wijkspeelruimte kader het wijkmanagement een handvat (toetsingskader) waarmee keuzevragen over speelplekken richting bewoners en gemeentelijke diensten gemakkelijker kunnen worden beoordeeld en beantwoord
- in de derde plaats tenslotte biedt het wijkkader aan Stadswerken bij de periodieke vervanging van speeltoestellen een handvat wat betreft leeftijdscategorie of type toestel.

Het initiatief voor het opstarten van deze aanpak komt van het Programma Jeugd. Het wijkmanagementoverleg (wmo) is nauw betrokken geweest bij de opstelling van dit kader. De wijkraad is al eerder gehoord. Het onderwerp speelruimte is bij uitstek een integrale aangelegenheid waarbij veel partijen betrokken zijn. Binnen de gemeente is aansluiting nodig met Stadswerken (aanleg, onderhoud, beheer) en Stadsontwikkeling (groenplannen, ontwerp). Ook Maatschappelijke ontwikkeling (sport- en welzijnsvoorzieningen) en GGenGD (gezonde wijk) komen in beeld. Buiten de gemeente zijn de wijkwelzijnsorganisatie (speeltuinen, Speel-mee), scholen en woningcorporaties belanghebbende. Deze inzet betreft meestal de Utrechters zelf, waar het in dit wijkkader vooral om materiële voorzieningen gaat. Ofschoon het wijkspeelruimte kader voor alle diensten geldt (zij moeten er immers mee werken) heeft de wijkregisseur in het bewaken en bijsturen van dit proces een herkenbare rol.

Informeel en formeel speelruimte

Een kind speelt altijd en overal. Daarom kan de formele speelruimte niet los worden gezien van de informele speelruimte. Waar minder informele speelruimte is, is de formele speelruimte nog belangrijker. Informele speelruimte wordt bepaald door de kwantiteit en kwaliteit van tuinen, plantsoenen, grasvelden, pleintjes, hofjes, stoepen, verkeersluwe straten, bossen en watergangen en vijvers. Deze ruimten omvatten veel speelmogelijkheden

zo gauw kinderen zelfstandig op pad mogen in de buurt. Dit kan lopend, maar ook op de skates, step of fiets. Verstoppertje, hutten bouwen, speurtocht door de wijk, belletje lellen, vissen, verzamelen en ga zo maar door. De speelmogelijkheden zijn oneindig. Belangrijkste voorwaarde is dat deze ruimte er is en veilig genoeg is voor spel en ten tweede dat er gespeeld mag worden. Van de eigen ouders, maar niet minder ook van omwonenden.

Jantje Betonnorm

Als norm voor een speelvriendelijke wijk hanteert de gemeenteraad als vuistregel dat 3% van het voor wonen uitgegeven oppervlak voor spelen bestemd moet zijn: de zgn. 'Jantje Beton'-norm. Dit heeft betrekking op de formele, d.w.z. als zodanig bestemde, speelruimte. Het zal geen verwondering te wekken dat in gevallen waarin sprake is van relatief veel en goed bruikbare informele speelruimte, soepeler met de 3% formele speelruimte kan worden omgegaan dan in een stenen omgeving waar weinig openbare speelruimte of openbaar groen beschikbaar is. Deze vuistregel geldt te meer wanneer sprake is van een hoge kinderdichtheid in relatie met het beschikbare speelareaal. Dan is 3% formele speelruimte de absolute ondergrens.

Utrechtse normen

In onze Nota Speelruimte 'Geef jeugd de ruimte' uit 2009 is de Jantje Betonnorm verfijnd.¹ In de eerste plaats wordt gekeken of er een basisvoorzieningenniveau aanwezig is voor kinderen in de doelgroepen jongere (0-5 jaar) en oudere kinderen (6-11 jaar). Vervolgens wordt getoetst of er voor elke 30 jongere kinderen een plek is en voor elke 70 oudere kinderen. En tenslotte wordt getoetst of er voor elke 100 jongeren een sportplek aanwezig is, variërend van een eenvoudig grasparc tot multisportvoorzieningen en Cruiffcourts. Daarnaast wordt getoetst of er verspreid over de buurten voor de jongeren voldoende kletsplekken zijn waar ze in kleinere groepjes elkaar kunnen ontmoeten.² Combinatie van deze doelgroepen kan, mits er voldoende ruimte is. Ook combinatie van sport voor oudere kinderen en jongeren is mogelijk. Daarbij is ook de inrichting van belang (zoning, type voorzieningen). De spreiding wordt - naast de norm - ook bepaald door de *actieradius* van een plek. Dit is de loopafstand tot een speelplek die een kind zelfstandig zou kunnen en mogen afleggen. Als de ruimte op een speelplek het toestaat kan een te grote speeldruk worden opgevangen door het aanbrenge van extra speelmogelijkheden. Dan kan met minder plekken worden volstaan. In andere gevallen moeten plekken met overlappende actieradius gehandhaafd blijven als er op de bestaande speelplekken te weinig ruimte is om de druk op te vangen. Zeker in buurten met een hoge kinderdichtheid doen zich deze situaties voor.

Inbreng bewoners en bewonertjes

Zoals aangegeven is dit wijkspeelruimte kader gebaseerd op de Utrechtse normen en de bevindingen van gespecialiseerd deskundigenadvies. Participatie van bewoners heeft niet plaats gevonden. In de concrete praktijk heeft de gemeente te maken met actieve bewonersgroepen die een initiatief nemen of die bereid zijn beheertaken op zich te nemen (bijvoorbeeld voor een spetterbadje). Dit plan geldt dan als richtinggevend kader, de bewonersinbreng zal uiteraard meewegen in de uiteindelijke beslissing en realisering. Wel vinden we het van belang om de kinderen uit de wijk, de gelegenheid te bieden om invloed te hebben op hun speelplekken. Daarom adviseren wij bij het aanleggen of opknappen van speelplekken om aan de welzijnsorganisatie te vragen om kinderen uit de buurt te mobiliseren en te stimuleren hun mening te geven.

DE WIJK OOST; STAND VAN ZAKEN

Typologie van de wijk Utrecht Oost

- In de wijk Utrecht Oost is 69% van de volwassenen hoog opgeleid, 21% is middelbaar opgeleid en 10% van de volwassenen is laag opgeleid.
- Vergeleken met de stad als geheel heeft Utrecht Oost meer hoogopgeleide volwassenen (69% t.o.v. 57%) en minder laagopgeleiden (10% t.o.v. 19%) en ook iets minder middelbaar opgeleide volwassenen (21% t.o.v. 24%).
- In Utrecht Oost bestaat 43% van de woningen uit eengezinswoningen, 33% uit flats en 24% uit beneden- en bovenwoningen.

¹ in het bijzonder op de pagina's 14 en 15 van de nota uit 2009 worden de Utrechtse normen uitgebreid toegelicht

² in de uitwerking van de norm vervullen de huidige JOPS de functie van 'overlooplek'. Het streven is daarbij dat ontmoeten en sporten zoveel mogelijk gecombineerd worden aangeboden

- Ten opzichte van de stad als geheel betekent dit dat Utrecht-oost verhoudingsgewijs minder flats heeft (33% t.o.v. 40%) maar meer beneden- en bovenwoningen (24% t.o.v. 15%).
- Utrecht Oost heeft 108.000 m² gebruiksgroen; dit zijn bijvoorbeeld trapveldjes en speelweides. Gemiddeld is dat in de wijk 4 m² per inwoner. Het stedelijk gemiddelde ligt op 7m² per inwoner.
- Het aantal vierkante meter 'gebruiksgroen' per inwoner is relatief het hoogst in de subwijk Wilhelminapark (7 m²) en relatief het laagst in de subwijk Oudwijk, Buiten Wittevrouwen (0,4 m²).

Demografie van de wijk Oost

- Van het totaal aan huishoudens in de wijk Utrecht Oost, heeft 14% (thuiswonende) kinderen. Dit cijfer ligt lager dan voor de stad als geheel (25%). In de wijk Utrecht-oost is 68% alleenstaand. Dit cijfer ligt hoger dan voor de stad als geheel (53%).
- In de wijk Utrecht Oost wonen in totaal bijna 4.400 kinderen en jeugdigen in de leeftijd van 0 t/m 18 jaar. De verwachting is dat dit aantal in het jaar 2020 is opgelopen tot bijna 4.800. Dit komt overeen met een groei van 9%.
- Opvallend aan de verwachte groei van het aantal kinderen en jeugdigen in de wijk Utrecht Oost is dat het aantal baby's en kleuters komende negen jaar vrijwel stagneert (1% groei). Het aantal pubers zal naar verwachting met 18% groeien en het aantal kinderen in de leeftijd van 6 t/m 11 jaar met 9%.
- Kijken we naar het totaal aantal kinderen en jeugdigen, dan zien we dat het gaat om 37% baby's en kleuters, 29% 6 t/m 11 jarigen en 34% pubers.

Stand van zaken m.b.t. spelen in Utrecht Oost

- De situatie van de speelplekken verschilt nogal per buurt
- een reeks speelplekken³ is de afgelopen twee jaar verbeterd op verzoek van bewoners (uit het Leefbaarheidsbudget)
- de belangrijkste items in Utrecht Oost op het gebied van spelen zijn:
  - o de impact van het verkeer in de wijk: het grote aantal drukke doorgaande straten; veel andere straten zijn smal (want vooroorlogs); de parkeerdruk is immens
  - o de gevolgen van die parkeerdruk voor spelen op de stoepen
  - o het grote beslag dat de vele scholen leggen op de publieke speelruimte
  - o de problematische bereikbaarheid van speelplekken: vooral in de stenige buurten zijn de loopafstanden lang; jonge kinderen kunnen alleen maar begeleid naar de speelplek. Weinig kinderen van zes zijn alleen op straat
- er is een tekort aan jongerenplekken en in sommige buurten ook een tekort aan speelplekken
- het intensieve gebruik van sommige speelplekken veroorzaakt vervuiling en overlast
- nogal wat groen in de wijk is 'kijkgroen'

Beheerde speeltuinen

Een speeltuin is een speelplek, niet zijnde openbare ruimte, voorzien van een afsluitbaar hek. Speeltuinen worden beheerd en het spelen gebeurt er onder toezicht. De meeste speeltuinen maken momenteel deel uit van het aanbod van de wijkwelzijnsorganisatie. Het toezicht wordt uitgeoefend door gekwalificeerde kinderwerkers. De wijk Oost telt twee bouwspeltuinen, beide in beheer bij de wijkwelzijnsorganisatie (i.c. Cumulus). Daarbij gaat het om De Bloesem en Sportspeeltuin Abstede. In het kader van het traject Vernieuwend Speeltuinwerk wordt momenteel gekeken hoe het bewonersaandeel in de beheertaken en de eigen inkomsten van De Bloesem kunnen worden vergroot. Dit vraagt om een zorgvuldig afstemmingstraject met de gebruikers. Dit traject heeft Cumulus samen met de gemeente recentelijk in gang gezet.

Welzijnswerk in de openbare ruimte: sporten en spelen

De openbare ruimte is van groot belang voor de speel- resp. ontmoetingsbehoefte van kinderen en jongeren. Voorzieningen (waar dit plan primair betrekking op heeft) zijn daarvoor noodzakelijk maar niet als enige. Een deel van het activiteitenaanbod van Cumulus heeft betrekking op het spelen, het gedrag en de omgang met elkaar (en met de omgeving) door kinderen en jongeren op de speel- en ontmoetingsplekken. Op verschillende buitenlocaties worden sportactiviteiten aangeboden. In de zomermaanden op verschillende pleintjes en in voetbalkooien, 's winters binnen. Vanuit de buurthuizen Oudwijk en Sterrenzicht, speeltuin De Bloesem en sportspeeltuin Abstede wordt er veel

³ Muldershof, Minplein, Poolsterhof, Lodewijk Napoleonplantsoen, Oude Houtensepad, Albrechthof, Piet Heijnhof

aangeboden voor kinderen, jongeren en jong-volwassenen. Het aanbod is sterk gericht op sport en ontmoeting en wordt vorm gegeven met veel inbreng van de jeugd zelf. Het sportteam van Cumulus organiseert in Oost het hele jaar door sportactiviteiten voor alle leeftijden. Onder begeleiding kan er gesport worden op de Richard Krajicek Playgrounds die in Sportspeeltuin Oost en speeltuin De Bloesem liggen.

Wijkgroenplan Oost

Het wijkgroenplan moet bijdragen aan het groener maken van de wijk. In het proces van het opstellen van een wijkgroenplan willen wij zo veel mogelijk projectideeën uit de wijk ophalen, afgestemd op het beschikbare uitvoeringsbudget (€420.000,-). In essentie zijn wijkgroenplannen dus inventarisaties met projectideeën, aangedragen door wijkbewoners. Uit al deze ideeën kiest een afvaardiging van de wijk een aantal projecten dat zal worden uitgevoerd. Essentieel is dat alleen ideeën vanuit de bewoners op de lijst komen. De bewoners inventariseren zelf (ook dit jaar nog) welke ideeën er leven over verbeteringen van het groen. Daarom zal de wijkregisseur in de inventarisatiefase alert zijn op ideeën vanuit de wijk wat betreft spelen in het groen. Deze ideeën kunnen worden aanhaken in het planproces van het wijkgroenplan dat in 2012 is gestart. Dit vereist goed afstemmingsoverleg tussen de betrokken diensten. Deze projecten moeten bijdragen aan de toename van het groen, de verbetering van de kwaliteit van het groen, of een verbetering van de toegankelijkheid van het groen in de buurt. Aangezien dat niet automatisch betekent dat de speelfunctie voorop staat is het zaak om de aandacht voor spelen actief te promoten bij de bewoners die zich inspinnen en werken aan groenverbeteringsplannen en –projecten.

Schoolpleinen

Schoolpleinen kunnen een nuttige rol vervullen als speelplek voor kinderen uit de buurt. Onze analyse van de mate van toegankelijkheid van de schoolpleinen in Oost levert het volgende beeld op:

Abstede/ Gansstraat

De pleinen bij de scholen in dit deel van de wijk zijn niet allemaal toegankelijk. Het openstellen van de schoolpleinen zou een goede aanvulling zijn op de uitbreiding van de speelplekken van de kinderen. Positief is dat twee scholen⁴ de hekken van hun plein in de vakantie open hebben staan zodat deze vrij toegankelijk voor de kinderen uit de buurt. Kinderen maken hier gretig gebruik van en spelen *en masse* op deze schoolpleinen.

Oudwijk/ Buiten wittevrouwen

Ook in dit deel van de wijk zijn de pleinen bij de scholen niet toegankelijk voor de buurt. Het openstellen van de schoolpleinen zou een goede aanvulling zijn op de uitbreiding van de speelplekken van de kinderen. Dit is echter geen noodzaak.

Wilhelminapark/Rijnsweerd

In dit deel van de wijk is het centraal gelegen het Wilhelminapark gesitueerd. Hier spelen veel kinderen uit de buurt, begeleid door hun ouders of zij gaan er met vriendjes en vriendinnetjes op de fiets naartoe.

Sportvoorzieningen

De wijk Utrecht-Oost kent de volgende (formele) sportvoorzieningen:

- sportpark Maarschalkerweerd (Zoudenbalch, centraal, defensie)
- atletiekbaan Mythylweg
- tennispark STVU
- zwembad De Krommerijn
- sportpark Koningsweg

Het sportteam van de wijkwelzijnsorganisatie organiseert in Oost het hele jaar door sportactiviteiten voor alle leeftijden. Onder begeleiding kan er gesport worden op de Richard Krajicek Playgrounds die in Sportspeeltuin Oost en speeltuin De Bloesem liggen.

AMBITIES DEEL I: SPELEN

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen per buurt de ambitie in het aanbod aan formele speelplekken voor de jonge kinderen (0-5 jaar) en de oudere kinderen (6-11 jaar). De ambitie is gebaseerd op de Utrechtse norm (zie hierboven). De ambitie is geformuleerd op basis van een speelruimteanalyse, waarbij door middel van veldwerk en informatieverwerking de afzonderlijke speel- en sportplekken per subbuurt in beeld zijn gebracht. Deze analyse heeft als basis voor dit plan gediend en is separaat beschikbaar.

---

⁴ de Kohnstammschool en de Notenboomschool

Per buurt wordt eerst de ambitie m.b.t. de informele speelruimte weergegeven, gevolgd door de ambitie m.b.t. de formele speel- en ontmoetingsplekken in de buurt. In Deel 2 zijn de jongerenvoorzieningen aan de beurt.

BUITEN WITTEVROUWEN EN OUDWIJK

Zoals de wijknaam al doet vermoeden bestaat deze wijk uit meerdere buurten namelijk Buiten Wittevrouwen en Oudwijk. Voor spelen moet Oudwijk in twee speelbuurten worden gezien vanwege de barrièrewerking van de Burgemeester Reigerstraat.

Informele speelruimte

De informele speelruimte voor de kinderen in Buiten Wittevrouwen en Oudwijk is matig tot slecht.

De ambitie voor de informele speelruimte luidt als volgt:

- * duidelijke routing naar formele speelplekken en groene ruimten;
- * verbeterde oversteekbaarheid Burgemeester Reigerstraat (speeloversteekpunten);
- * kindvriendelijker stoepen (speelprikkels, ruimte voor spelen op de stoepen);
- * 'spelen in het Wilhelminapark'-route maken via de Burgemeester Reigerstraat zodat bereikbaarheid park beter wordt en ouders er sneller heengaan.

Informeel	Stoepen	Pleinen	Parken	Straten	Bosjes	Veldjes	Tuinen	Water
0 t/m 5	+/-	nvt	nvt	-	nvt	-	+/-	nvt
6 t/m 11	-	-	+/-	+/-	-	-	-	-

Formele speelruimte

In totaal zijn voor beide doelgroepen in de huidige situatie 12 speelplekken aanwezig, variërend in grootte en inrichting. Gemiddeld moeten 83 kinderen en jeugdigen een plek delen. In de huidige situatie staan er op 9 plekken voorzieningen voor kinderen en op 8 plekken voorzieningen voor jeugd.

	Speelplekken			Kindergegevens	
	huidig aantal	Utrechtse norm	advies OBB	Aantal	Aantal knd/ha
Totaal/gemiddeld	12	20	12	1.005	5,9
Geschikt voor 0 t/m 5	9	20	12	621	7,3
Geschikt voor 6 t/m 11	8	5	6	384	4,5

Er bevinden zich in deze contreien een goed toegankelijk schoolplein en een openbare speeltuin, De Bloesem. Gezien het wenselijke basisvoorzieningenniveau zouden er minimaal 20 plekken moeten zijn voor de kinderen, waarvan 5 mede geschikt voor de oudere kinderen. Daarbij moet rekening gehouden worden met de toename van het aantal jeugdigen als de groep kinderen blijft wonen in de buurt en ouder wordt.

Er is een tekort aan speelplekken voor met name kinderen. De ruimte laat eigenlijk geen nieuwe speelplekken toe. De ambitie voor de formele speelruimte is dan ook om de speelplekken die er zijn 'stevig in te richten' en goed bereikbaar te maken door een 'speelweefsel' aan te bieden.

In grote lijnen bevat de ambitie:

- * uitzetten 'speelweefsel' waarbinnen plekken, schoolplein, speeltuin en park met elkaar verbonden worden door veilige speelroutes met onderweg speel- en ontmoetingsaanleidingen passend bij de buurt;
- * kwaliteit inrichting centrale/grote speelplekken de komende jaren omhoog brengen, zodat er betere en meer speelmogelijkheden zijn, goed ingepast in omgeving;
- * goede zonering op plekken; waar (te) weinig ruimte is doelgroepen niet combineren;
- * er zijn veel te weinig trapveldjes, kijken op welke plek dit via trapveld of panna gerealiseerd kan worden;
- * bij leefbaarheidsaanvragen kan daar waar nu gaten in de spreiding zitten voor 0-5 jaar een plek gehonoreerd worden (zie zoekgebieden op kaart);
- * waar nieuwbouw/reconstructie plaatsvindt, aanvullende speelruimte aanbieden voor 0-5 jaar en waar speelruimte verdwijnt speelruimte terug laten komen.

ABSTEDE EN WATERVOGELBUURT

Deze wijk bestaat uit tal van buurtjes die weinig met elkaar hebben door de aanwezigheid van drukke wegen of stukken buurt die ingericht zijn met kantoren, winkels, begraafplaatsen en dergelijke. Deze buurten worden als aparte speelbuurten besproken, waarbij de buurtgrenzen en speelbuurtgrenzen niet gelijk zijn aan elkaar.

Informele speelruimte

De informele speelruimte voor de kinderen en jeugd in Abstede/Rubenslaan en Watervogelbuurt is onvoldoende (eerste tabel). In Sterrenwijk en Rubenslaan/Lodewijk Napoleonplantsoen en is er wel voldoende informele speelruimte (tweede tabel). De ambitie voor de informele speelruimte is:

- * duidelijke routing naar formele speelplekken in Abstede/Rubenslaan en Watervogelbuurt;
- * kindveilige route tussen Sterrenwijk en Rubenslaan;
- * kindvriendelijker stoepen (speelprykkels, ruimte voor spelen op de stoepen) in Abstede/Rubenslaan en Watervogelbuurt;
- * op grotere plekken zorgen voor struingroen.

Informeel	Stoepen	Pleinen	Parken	Straten	Bosjes	Veldjes	Tuinen	Water
0 t/m 5	+/-	nvt	nvt	+/-	nvt	-	+/-	nvt
6 t/m 11	+/-	+/-	-	+/-	-	+/-	+/-	-

(Abstede en watervogelbuurt)

Informeel	Stoepen	Pleinen	Parken	Straten	Bosjes	Veldjes	Tuinen	Water
0 t/m 5	+/-	nvt	nvt	+/-	nvt	+/-	+/-	nvt
6 t/m 11	+/-	-	+/-	+	+	+	-	+

(Sterrenwijk e.o.)

Formele Speelruimte

In totaal zijn voor beide doelgroepen in de huidige situatie 17 speelplekken aanwezig, variërend in grootte en inrichting. Gemiddeld moeten 42 kinderen en jeugdigen een plek delen. In de huidige situatie staan er op 12 plekken voorzieningen voor kinderen en op 12 plekken voorzieningen voor jeugd.

	Speelplekken			Kindergegevens	
	huidig aantal	Utrechtse norm	advies OBB	Aantal	Aantal knd/ha
Totaal/gemiddeld	17	14	16	728	4,3
Geschikt voor 0 t/m 5	12	14	13	437	5,1
Geschikt voor 6 t/m 11	12	4	8	291	3,4

Gezien het wenselijk basisvoorzieningsniveau zouden er minimaal 14 plekken voor de kinderen moeten zijn, waarvan 4 mede geschikt voor de jeugd. Er lijkt een toename te zitten in het aantal kinderen, die weer doorgroeien naar jeugd. Hiermee dient rekening te worden gehouden.

De ambitie voor de formele speelruimte is om de relatie met scholen en speeltuinen warm te houden omdat deze nodig zijn voor het aanbieden van voldoende speelruimte voor alle doelgroepen.

In grote lijnen bevat die ambitie:

- * enkele plekken opheffen en enkele plekken nieuw zoeken om spreiding te optimaliseren, waarbij scholen en speeltuin invulling zouden kunnen geven;
- * kwaliteit inrichting centrale/grote speelplekken de komende jaren omhoog brengen of handhaven zodat er betere en meer speelmogelijkheden zijn, goed ingepast in omgeving;
- * minder maar betere speelplekken voor de jeugd door op kleinere plekken toestellen te verwijderen en deze op centrale plekken terug te laten komen;
- * waar nieuwbouw/reconstructie plaatsvindt, aanvullende speelruimte aanbieden en waar speelruimte verdwijnt speelruimte terug laten komen.

WILHELMINAPARK EN RIJNSWEERD

Deze wijk bestaat uit de buurten Wilhelminapark, Schildersbuurt en Rijnsweerd die ook als speelbuurten zo onderscheiden kunnen worden.

Informele speelruimte

De informele speelruimte voor de kinderen in Wilhelminapark en Schildersbuurt is matig (eerste tabel). De informele speelruimte in Rijnsweerd zeer goed (tweede tabel).

De ambitie voor de informele speelruimte is:

- * duidelijke routing naar formele speelplekken in Wilhelminapark en Schildersbuurt;
- * verbeterde oversteekbaarheid Stadhouderslaan en Jan van Scorelstraat (speeloversteekpunten);
- * kindvriendelijker stoepen (speelprikkels, ruimte voor spelen op de stoepen) in Wilhelminapark en ' Schildersbuurt;
- * 'spelen in het Wilhelminapark-route' maken via de ingangen Dillenburgerstraat, Prins Hendriklaan en Hobbemastraat.

Informeel	Stoepen	Pleinen	Parken	Straten	Bosjes	Veldjes	Tuinen	Water
0 t/m 5	+	nvt	nvt	-	nvt	-	+/-	nvt
6 t/m 11	+/-	-	+	+/-	-	+/-	-	-

(Wilhelminapark)

Informeel	Stoepen	Pleinen	Parken	Straten	Bosjes	Veldjes	Tuinen	Water
0 t/m 5	+/-	nvt	nvt	+/-	nvt	+/-	+/-	nvt
6 t/m 11	+	-	-	+	++	++	+/-	+

(Rijnsweerd)

Formele speelruimte

In totaal zijn voor beide doelgroepen in de huidige situatie 14 speelplekken aanwezig, variërend in grootte en inrichting. Gemiddeld moeten 82 kinderen en jeugdigen een plek delen. In de huidige situatie staan er op 10 plekken voorzieningen voor kinderen en op 9 plekken voorzieningen voor jeugd.

	Speelplekken			Kindergegevens	
	huidig aantal	Utrechtse norm	advies OBB	Aantal	Aantal knd/ha
Totaal/gemiddeld	14	19	17	1.150	5,2
Geschikt voor 0 t/m 5	10	19	12	575	5,2
Geschikt voor 6 t/m 11	9	8	10	575	5,2

Naast deze voorzieningen is er nog een schoolplein in Rijnsweerd waar gebruik van wordt gemaakt. Gezien het wenselijk basisvoorzieningenniveau zouden er minimaal 19 plekken moeten zijn voor de kinderen, waarvan 8 mede geschikt voor de jeugd.

Er zijn onvoldoende speelplekken in deze wijk. Bovendien is de spreiding zeer ongelijk. De ene buurt heeft heel veel speelplekken en de andere buurt bijna niets.

De ambitie voor de formele speelruimte is:

- * bij leefbaarheidsaanvragen kan daar waar nu gaten in de spreiding zitten voor 0-5 jaar een plek gehonoreerd worden (zie zoekgebieden op kaart);
- * enkele plekken liggen te dicht op elkaar vervallen of de doelgroep verandert;
- * tekort aan sportplekken Wilhelminapark en Schildersbuurt opvangen door goede sportplek in Wilhelminapark te realiseren en sportplek Weg tot de Wetenschap op te waarderen;
- * waar nieuwbouw/reconstructie plaatsvindt, aanvullende speelruimte aanbieden en waar speelruimte verdwijnt, speelruimte terug laten komen.

AMBITIES DEEL II: JONGEREN

Bij jongeren gaat het niet meer om spelen, maar om sport en ontmoeting. Het informele spelen is het ontmoeten op straat geworden. Hiervoor kiezen de jongeren zelf hun plek uit en maken gebruik van aanwezige zit- en ontmoetingsaanleidingen die daar al dan niet specifiek voor zijn aangebracht. Het formele sporten en ontmoeten gebeurt op de formele sportplekken. Jongeren kunnen en mogen zelfstandig verder van huis. De ligging van de

voorzieningen mag dan ook wat verder weg zijn. Echter ook jongeren hebben graag plekken in hun eigen wijk of zelfs buurt, waar ze vlak voor of na het eten kunnen sporten en ontmoeten. Door te zorgen voor voldoende en goede spreiding van deze voorzieningen over de buurten waar de jongeren wonen, ontstaat er een natuurlijke spreiding van jongeren over de wijken en buurten. Er zijn op dit moment circa 1.500 jongeren van 12 tot en met 18 jaar in Utrecht Oost. Dit aantal zal de komende jaren volgens de wijkprognoses groeien naar ongeveer 1.550 jongeren in 2015 en verder groeien naar 1.750 in 2020.

Sport- en ontmoetingsplekken

Op dit moment zijn er 11 plekken geschikt voor jongeren om gebruik van te maken. Twee hiervan zijn eigenlijk te klein en worden specifiek voor de jeugd aangewezen. Alle plekken zijn ingericht voor gebruik door de omliggende buurten. Er zijn geen bovenwijkse voorzieningen bij. De skaters kunnen naar het Griftpark in Noordoost en ook de andere voorzieningen daar zullen door deze jongeren worden gebruikt. Maar ook voor de jongeren voor Oost moeten er eigenlijk in hun eigen wijk voldoende voorzieningen zijn. Aanvullend is er de Sportspeeltuin Abstede die ook meerdere sportmogelijkheden biedt.

Voorzieningen nodig	Nu	Over 10 jaar
No Problem	3	3
Stay Around	20	23
Sportplek/Playground	15	17
What's Up	30	35
Kiss & Greet	50	58

Gezien het aantal jongeren zouden er op dit moment in totaal 3 No Probleemplekken moeten zijn, waar 's zomers ook na 22.00 uur gesport en ontmoet kan worden. In totaal zouden er 15 sportplekken moeten zijn met daarbij een Stay Aroundplek, en los daarvan nog circa 5 Stay Aroundplekken. Verspreid over de wijk zijn verder circa 30 locaties nodig met een bankje of een muurtje waar kleine groepjes jongeren even met elkaar kunnen kletsen en de laatste nieuwtjes uitwisselen. Circa 50% van het ontmoeten regelt zichzelf. Deze 50 groetplekken zijn van nature aanwezig in Oost. Belangrijke ruimten zijn daarbij vooral de parken en langs de grotere ontsluitingswegen en de waterkanten. Vooral langs de watergangen en op kruisingen van wegen zijn er eigenlijk te weinig bankjes te vinden. Een deel van de oudere jongeren (14+) zal zeker naar het centrum van Utrecht trekken. Groot aandachtspunt is dat bijna alle plekken gedeeld moeten worden met de jeugd, wat soms voor gebruikskonflikten zorgt.

De ambitie voor de sport- en ontmoetingsruimte voor jongeren is:

- * zorgen voor meer trapvelden, onder andere in Rijnsweerd, Schildersbuurt en Oudwijk;
- * enkele plekken nieuw vinden (zoekgebied OZ2 en OZ6) waaronder Wilhelminapark;
- * opknappen/opwaarderen sportplekken Weg tot de Wetenschap, Enny Vredelaan, Stolberglaan en Napoleonplantsoen;
- * zorgen voor voldoende Stay Around- en What's Upplekken in alle buurten, minimaal op elke sportplek een Stay Aroundplek.

TOT SLOT

Algemeen

Ons college staat een stad voor ogen waar kinderen naar hartenlust buiten kunnen spelen en waar jongeren elkaar buiten kunnen ontmoeten. In het Collegeprogramma staat deze ambitie uitdrukkelijk genoemd. Om deze ambitie concreet te maken hebben wij in 2009 met de speelruimtenota 'Geef Jeugd de Ruimte' dit uitgewerkt tot de zgn. 'Utrechtse norm'. Tevens hebben wij besloten om voor alle wijken een wijkspiegelruimte te stellen.

Wil de nota 'Ruimte voor de jeugd!' echt impact hebben, dan moet er stadbreed meer aandacht voor speelruimte komen in Utrecht. Het delen van kennis omtrent speelonderwerpen op stedelijk niveau kan bijdragen aan een kindvriendelijker inrichting. Het behoeftegericht werken is daarbij een aandachtspunt, echter lang niet altijd is de wens van de bewoners de beste speelontwikkeling.

Door het intersectorale karakter, de veiligheidswetgeving (WAS) en de zeer uiteenlopende wensen en klachten van bewoners zijn beleid en beheer t.a.v. speelvoorzieningen complexer dan in eerste instantie lijkt. Daarnaast worden beheerders geconfronteerd met beperkte middelen en de verhevigde overlastperceptie in de omgeving van lawaai makende kinderen en hangjongeren.

In de beheertaak ligt in de komende jaren dan ook een grote uitdaging. Aangezien er naar verwachting weinig aanvullende investeringsmiddelen beschikbaar komen, zal de realisering van de plannen grotendeels via de instandhoudingsbudgetten plaats moeten vinden. Mogelijk liggen er kansen (indien door bewoners ingebracht) om met leefbaarheidsbudgetten speelruimte te realiseren of te vernieuwen. Reden om de beschikbare middelen effectief in te zetten en planmatig om te gaan met de aanwezige speelruimte. In tijden van bezuinigingen is het daarom niet verkeerd om bij het toekennen van leefbaarheidsbudgetten aan plantoetsing te doen.

De wijk Utrecht Oost

De analyse van de actuele speelsituatie in de wijk Oost heeft een aantal leemtes aangetoond:

Buiten Wittevrouwen en Oudwijk

Hier is een tekort aan speelplekken voor met name kinderen. De ruimte laat eigenlijk geen nieuwe speelplekken toe. De ambitie voor de formele speelruimte is dan ook om de speelplekken die er zijn 'stevig in te richten' en goed bereikbaar te maken door een 'speelweefsel' aan te bieden. Er zijn veel te weinig trapveldjes in dit deel van de wijk.

Abstede en Watervogelbuurt

De ambitie voor de formele speelruimte is om de relatie met scholen en speeltuinen warm te houden omdat deze nodig zijn voor het aanbieden van voldoende speelruimte voor alle doelgroepen.

Wilhelminapark en Rijnsweerd

Er zijn onvoldoende speelplekken in deze wijk. Bovendien is de spreiding zeer ongelijk. De ene buurt heeft heel veel speelplekken en de andere buurt bijna niets.

Jongeren

De vijftig benodigde groetplekken zijn van nature aanwezig in Oost, maar vooral langs de watergangen en op kruisingen van wegen zijn er eigenlijk te weinig bankjes te vinden. Een deel van de oudere jongeren (14+) zal zeker naar het centrum van Utrecht trekken. Groot aandachtspunt is dat bijna alle plekken gedeeld moeten worden met de oudere kinderen, wat soms voor gebruikconflicten zorgt.

De uitvoering van het wijkactieplan Oost loopt en er komen allerlei kansen in het kader van het wijkgroenplan aan. Ook verder is de openbare ruimte voortdurend in verandering. In aansluiting op al deze ontwikkelingen liggen er dus volop kansen om meer en goede speel- en verblijfsruimte voor de jeugd te realiseren

---

BIJLAGE

kaart met speelplekken (ingeplot door OBB)